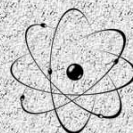

МЕТОДОЛОГІЧНА РЕВІЗІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ВИХОВАЛЬНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Наука -
школі

УДК 37.014.53:
351.858 (477)

Сучасні українські реалії є викликом для громадянського суспільства. З'явилися незвичні поняття: сепаратизм, анексія, війна, окупація. Актуалізовано наступні: патріотизм, націоналізм, незалежність, національна ідентичність тощо. У статті автор висловлює свої міркування щодо необхідності семантичних змін зазначених понять.

Стаття окреслює ряд актуальних, "кричущих" проблем, щодо з'ясування яких автором проведено неупереджене дослідження, результати якого репрезентовано у статті.

Сучасний стан українського суспільства – це і виклик для наукової та освітньої сфер, на які покладається відповідальність за вирішення найактуальніших проблем: давніх і нових.

Ознакою сучасної доби стало загрозливе виверження сепаратистського й шовіністичного дискурсу. Освітнянами осмислюються їх прояви та пошуки відповіді на актуальні для українців питання.

Компаративний підхід, застосований автором, результати проведеного ним експерименту, його звернення до аналітичних наукових розвідок світової практики посприяли розробці ним науково вивірених пропозицій щодо концептуальних засад виховально-освітнього простору.

Ключові слова: єдина країна, оповідь як метод і спосіб розуміння життя; компаративний підхід, взаємозалежність культурних теренів, націоналізм, сепаратизм, патріотизм, мова як виразник нації, українська ідентичність: її складники; кордоцентрична нація.

Упродовж останніх 2-х років, а точніше з 20 лютого 2014 року, мене постійно не залишає думка про те, що відбувається з моєю кордоцентричною нацією, приналежністю

до якої я так пишаюся, бо події, що відбулися і відбуваються в нашому суспільному житті зачепили, без винятку, кожного з нас: це і майдан, і військова агресія, і ціла купа негараздів у

**Ольга
ВИГОВСЬКА**

Доцент, кандидат педагогічних наук,
Заслужений працівник освіти України

Директор школи, ліцею, гімназії № 6'2015

ЄДИНА КРАЇНА: ХРОНІКА ПЕРЕМОГ

24 серпня 1991 р. прийнято «Акт проголошення незалежності України», у якому зазначалося: “У зв’язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року; продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні; виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами; здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України”, Верховна Рада на позачерговій сесії прийняла історичний документ виняткового для долі українського народу значення. «**За**» проголосували **346** депутатів.

Незважаючи на паніку і розгубленість у своїх лавах, комуністи домоглися рішення про проведення референдуму. 1 грудня 1991 року відбулися дві події: понад **90%** громадян, які взяли участь у Всеукраїнському референдумі, висловилися за незалежність України, водночас було обрано Президента республіки — Л. Кравчука (понад **61%** голосів).

З 1991 РОКУ МАЄМО СВОЮ ДЕРЖАВУ: ПРИЙШЛИ З РІЗНИХ КУЛЬТУРНИХ ПЛАСТІВ, МАЄМО РІЗНІ ПЕРІОДИ СТАНОВЛЕННЯ СЕБЕ ЯК ГРОМАДЯН, САМОУСВІДОМИЛИ СЕБЕ УКРАЇНЦЯМИ, МРІЯЛИ РАЗОМ РЕАЛІЗОВУВАТИ НАЦІОНАЛЬНУ ІДЕЮ. — ЧАС ПЕРЕОЦІНИТИ ВЛАСНУ ІСТОРІЮ, УСВІДОМИТИ ГОЛОВНЕ, ВИПРАВИТИ ПОМИЛКИ, ПРОБАЧИТИ ОДИН ОДНОГО, НАДАТИ КРАЇНІ 2-Й ШАНС!

Перемога 90-91, довгоочікувана, подарована нам усім Богом! Ейфорія перемоги захопила й понесла, і забули, що працювати треба: з розумом і серцем. — Зарано заспокоїлися... і повели себе традиційно, по-українськи — „моя хата з краю”...

А до цього — у 1990 — економічна самостійність! Народ — господар заводів, земель, наукових і інших кадрів... Єдиний господар і розпорядник всього багатства. — Нечуваний документ! А що за 24 роки з цим зроблено? — Якись хитрувати господарі з’явилися... та ще й скільки їх?! Де народ?! Що собі думає єдиний господар і розпорядник всього багатства країни? Задовольнився формальними приватизаційними сертифікатами, які отримав від влади як господар?! В результаті — народ — був „ніким”, таким і залишився — ошуканим!

А ДЕ Ж ТА КРАЇНА, ЗА ЯКУ БОРОЛИСЯ?!

Виявилось, що не готові власну державу будувати!

Не тим довірили будівництво. Не ту ідеологію обрали, підвалини не ті! Самі не доросли!

Висновок один: боротися вміємо, воювати навчені, а побудувати державу не змогли, не мали такого досвіду! Слід чесно і відверто визнати сьгоднішній результат на рівні держави, суспільства, і розробити всім зрозумілу національну програму побудови країни, „засукати рукави” і до справи!

УКРАЇНІ Є КИМ ПИШАТИСЯ, принаймні було!

Добре слово промовимо на честь людей наших — українців зі сходу і заходу, які свідомо і добровільно надали право країні — Україні — бути незалежною, самостійною! Бо без їхньої згоди і України сьогодні не було б! Ось за що треба дякувати один одному: без доброї волі перших (їх на той час було біля 70%).

Оце і мало стати точкою відліку побудови держави на ґрунті поваги, взаєморозуміння і підтримки один одного! Сьогодні б мали інший результат!

соціально-побутовій, професійно-фінансовій сферах, які вимагають негайних змін, нових професійних та життєвих траєкторій. У мене особисто, та й у кожного, здається, є бажання якнайшвидше розібратися в усьому і дати раду, оскільки кожен з нас несе особисту відповідальність за все, що сьогодні діється в країні. Саме таку відповідальність відчуваю я, і передусім, саме перед Вами, шановний читачу.

Хочу поділитися ось такою думкою. Останнім часом я глибоко занурилася в читання двох книжок американського вченого Едварда В. Саїда — „Орієнталізм” і „Культура й імперіалізм”, які в українському перекладі нещодавно вийшли друком у 2-х видавництвах м. Києва [15]. Це дуже цікаві наукові розвідки, що спонукають до перегляду усталених, більш того, засадничих положень щодо розбудови держави, її розвитку. Тут розглядається і пропонується альтернативна семантика таких, здавалося б, усталених понять, як нація, націоналізм, патріотизм, сепаратизм, окупація, анексія, національна ідентичність... А це не лише основні поняття нашого з вами сьогодення, а ще й засадничі положення багатьох основних концепцій державного устрою країни, зокрема її виховально-освітнього простору.

Тож останнє і спонукало мене звернутися до робіт українських вчених і знайти в їхніх дослідженнях відповіді на питання, що сформулювали сучасні реалії українського суспільства, а саме — розкол, агресія, ненависть між представниками сходу

і заходу, роль гуманітарної інтелігенції, зокрема педагогів, учених.

І одне з цих найболючіших питань – „розкол”. У праці „Десятиріччя суспільної трансформації” автори віднесли до особливостей українського соціуму “глибокий розкол, який не сьогодні стався і, судячи з усього, не завтра залагодиться.” А яка ж причина цього розколу? А причину його автори пов’язують з особливостями мислення українців, яке начебто “не може вийти за рамки схеми давньоіранської релігії – маніхейства”, в основу якої покладено ідею поділу людей на “праведних”, які дотримуються істини, і “прибічників зла” [13, С. 423].

Не зовсім зрозуміло, що дає підстави відомим науковцям стверджувати, що саме цей вид мислення є характерним для сучасних українців, але, якщо пристати на цю думку, то маємо визнати, що такий тип світогляду є більш характерним для представників заходу (будемо надалі називати їх – „західняками”, а представників сходу – „східняками”), бо саме вони виявляють, схоже на описане в дослідженні, агресивне ставлення до інших громадян країни. **Як наслідок – унеможливлення розгляду питання „єдиної країни”.**

Тож ми робимо висновок, що у виховально-освітній шкільній практиці скористатися такими рекомендаціями практично неможливо, бо вони не містять того конструктиву, що мав би прояснити ситуацію „розколу”, його природу, механізми виникнення та залагодження, якими б і

РОЗКОЛ: НАРОД І ЕЛЕКТОРАТ

Русифікація-українізація: і творці, і виконавці – ті ж самі, тож не вирішували „дражливі проблеми”, а роздмухували.

У нашому суспільстві українська мова стала однією з головних і надто дражливих проблем. Історія, яка супроводжувала це питання, всім відома. Початком її стала передвиборна кампанія Л.Д. Кучми на пост президента країни, бо саме він давав обіцянки ввести двомовність в державі. Саме це й сприяло тому, що він обирався на цю почесну посаду двічі. Проте після перегонів напруга з цього питання чомусь спадала. Хоча саме президент має достатньо повноважень для вирішення будь-якої проблеми. Дивно, коли на такому високому рівні очільники не розуміють, або і не хочуть розуміти, до яких наслідків може привести така байдужість з боку влади, її бездіяльність.

Варто згадати документальну стрічку російського кінорежисера Андрія Кончаловського «Битва за Україну», в якій взяли участь багато світових політиків, і зокрема другий Президент України (1994 - 2004 рр.) Леонід Кучма. І хоча режисер переповідає історію становлення держави й виокремлює проблеми, які виникли на цьому шляху, він жодним чином не зосереджує увагу ані про вже заявлену тут проблему, ані про тих, на кого можна розраховувати у її вирішенні, не йде тут мова й про освіту, науку, їхню роль у розбудові молодого держави, що до кінця так і не визначена президентом. Таке враження, що їх немов витіснено із підсвідомості.

Тому далі зверну вашу увагу, шановний читачу, на ті психологічні стани, які виникають через наявні дискримінаційні проблеми, пов’язані з мовним питанням.

Мовні питання російськомовних українців, як відомо, не були глибоко осмислені ані урядом, ані суспільством. І у багатьох з цих людей з’явилося відчуття меншовартості, бо у багатьох виникли ускладнення з професійною реалізацією. Отже, життя стало як на чужині. І ця проблема, на нашу думку, навіть гірша ніж проблема емігрантів, бо ті мають хоча б якісь важелі на подолання труднощів, тоді як перші відчують образу, відчуження, небажання долати перешкоди. Слід сказати, що на педагогічних конференціях я не раз ставала свідком того, що люди вибачалися за те, що не володіють українською мовою (хоча й народилися й живуть в Україні). Бо це наслідки процесу русифікації, який відбувався за радянських часів.

За психологією, стан людини є однією з необхідних умов для людського розвитку.

Пригадую, як за часів радянської влади усіх нас лякали слова “бандери” і „націоналісти”, якими й зараз дехто прикривається, немов щитом, якщо хоче засудити бажання свідомих українців відродити національні традиції, пізнати власні корені. **Отже, рідна ненька у різні часи була мачухою то для одних, то для інших.** І не було порозуміння. Утисків у плані українізації у незалежній Україні більше за усіх зазнав саме східний регіон. Тому у 2004 році у східній частині й розпочалися мітинги щодо проблеми федералізації, що на думку багатьох «східняків» мало б сприяти покращенню їхнього ▶

життя. **Взаємини Донбасу з іншими в Україні – лакмусовий папірець, який проявив якість результату роботи уряду.**

За наявності мудрих правителів/ керманчів країни/урядовців цієї проблеми вже давно б не існувало, і упродовж 25 років незалежності усі громадяни знали б історію своєї держави, пишалися нею, сприяли подальшому її розвитку. Але маємо те, що маємо.

Це стосується у першу чергу й освітянської галузі. Бо у світлі «кращих традицій» узялися вирішувати цю проблему посиленими/ ретельними перевірками виконання Закону про мови (у спосіб, кажучи відверто, не дуже чемний). І це замість того, щоб виховувати у громадян почуття любові до мови, до кращих традицій історії українського народу, його багатющої культури.

Як переконують події у східному й південному регіонах наші керівники виявилися такими, які очолили, щоб згубити національну українську ідею – у спосіб автономізації та федералізації. Мабуть про таке думав Тарас Шевченко, коли написав: „Доборолась Україна до самого краю, гірше ляха свої діти її розтинають!“

Апогеєм цинізму уряду стали події 2014 року. Невже на початку 2014 року Закон про мови був такою нагальною потребою. І які жахливі наслідки з цього рішення ми маємо зараз!

Самі спровокували цей спротив, принизили людську гідність решти своїх громадян.

Вкотре владі (а фактично партії регіонів!) була потреба підбурити народ знову ж таки в своїх цілях і навіть підштовхнули своїх громадян в обійми Росії.

Розкол: іманентно існує протистояння

Але цим не закінчилися для народу України його випробування. Донбас, а це Луганська і Донецька області разом, **прорвав іманентно існуюче протистояння двох різних за власною історією, світоглядом, баченням подальших шляхів розвитку країни та союзників на цьому шляху.**

Психологи стверджують, що, якщо якась ситуація повторюється для людей – це означає, що вона не завершена і треба думати як, нарешті, її вирішити, так само і для країн. На початку 2014 р. замість того, щоб зробити правильні висновки, ми самі підштовхнули своїх громадян в обійми Росії, бо вкотре показали, що владі і суспільству все одно, що їм болить, і що жодного кроку назустріч вони робити не збираються, тобто фактично було заявлено, що такі як вони є („східняки“) – нікому і не потрібні. Така ситуація для будь-якого подружжя є підставою для розлучення, чи не так, Колеги?

Якби ми сказали, що таке вперше проявилось, до цього все було добре, була „єдина країна“, то це було б неширо і просто м'яко кажучи неправдою. Як завжди атмосфера в державі, ставлення до інакомислячих (владі важливо розділяти і владарювати) не сприяли ширості: мовчання переважало.

Якби не війна, і досі б мовчали! ЛИШЕ ситуація війни на сході дозволила проявитися справжнім обличчям, емоціям, ненависті і саме тому, що насправді думають наші українці, що для них є цінністю, як з того боку, так і з іншого (про це далі).

могли скористатися вчителі у своїй педагогічній діяльності.

Ситуація актуалізується ще й тим, що багатьом директорам шкіл і вчителям доводиться працювати в складній ситуації, коли в школі серед учнів, та й вчителів, є тимчасові переселенці з Донбасу. Таких ситуацій „сам на сам“ або „віч-на-віч“ не меншає, а навпаки, їхня кількість збільшується, і у першу чергу, через те, що задекларована „тимчасовість“ перетворюється на роки, тобто на невизначений термін.

Донбас сьогодні – найгарячіша точка українського суспільства. Він, як „нарив“ на тілі суспільства, акумулював усю напругу протистоянь минулого і сьогодення разом.

Тобто, Донбас – це сьогоднішній виклик владі, українському суспільству, освіті та науці – усім нам, творцям сучасної української історії.

З огляду на це, з'ясування причин наявного розколу в українському суспільстві, його природи є одним з найпріоритетніших завдань, від вирішення якого на пряму залежить майбутнє як українського суспільства, так і самої країни – якій їй бути! Вирішення такого завдання – це ще й громадянський обов'язок вчених країни!

Тож з'ясування природи „розколу“, як наявного „живого“ явища/проблеми в українській спільноті, стало метою та завданням нашого дослідження.

Дослідницький задум полягав у наступному:

1. Розглянути проблему „розколу“, як таку, що презентована, принаймні, у

3-х видах дискурсу: історичному, лінгвістичному та психологічному.

1.1. Відібрати історичні дискурси, які б представили хронологічно періоди, в контексті яких відбувалися ситуації найбільшого спротиву/протистоянь українців державним укладам.

Це, безперечно, історичні дискурси двох періодів: 40-х і 90-х років ХХ сторіччя (див. врізи на С. 22-26. Перший період нами названо „бандерівці”, а другий – „російськомовні українці”; 40-х років і періоду 2014 – 2015 рр. ХХІ сторіччя, де останній відомий не лише громадянам України, а і Світу як „АТО”.

1.2. Лінгвістичні¹ дискурси склали наративи, оповіді, інтерв'ю учасників окреслених/вибраних/підібраних ситуацій, а також тексти публікацій, книжок. Всі вони розкривали одну і ту саму центральну тему – держави заможної, конкурентоздатної, самодостатньої, вільної, самостійної, її виразника – державної мови: „Без мови – нема держави” з різноманітними варіаціями.

Знайомтеся з експериментальними фактами за матеріалами врізів на С.24-30.

1.3. Психологічний дискурс являв собою результати наукових та особистісних рефлексій учасників подій з проблеми, яку ми назвали „єдина країна”, їхніх взаємин, які характеризувалися напруженістю, неприйняттям один одного, атмосферою риторики „обвинувачу-

ЗАХІДНА УКРАЇНА ЯК ЖАХЛИВА М'ЯСОРУБКА

Додаємо далі до розуміння наступні факти, без яких важко зберігати об'єктивність і доходити істини. Мова піде про бандерівців. Самі себе вони позиціонують як борці за свободу, проти того, що їх вважають бандитами. Їм важливо, і це по-людськи зрозуміло, бути почутими. Тож дослухаємося їх наративів¹, до їх голосів, що хотіли бандерівці нам, сучасникам, розказати!

„Тож завданням було: „Сказати советським людям коротко правду про нас, бандерівців, про наш визвольний-революційний рух”¹.

● **ЗА ЩО МИ ВЕДЕМО БОРОТЬБУ, ЯКІ НАШІ ПОЛІТИЧНІ І СОЦІАЛЬНІ ЦІЛІ?**

Ми, українські революціонери і повстанці, ведемо боротьбу:

За побудову на українських етнографічних землях української незалежної національної держави із справедливим політичним і суспільно-економічним устроєм.

Позбавлений своєї державної самостійності український народ завжди зазнавав дотепер і зазнає сьогодні з боку своїх окупантів тільки національного, політичного і соціального гноблення, тільки економічної експлуатації. Зробити кінець такій своїй незавидній долі український народ може, тільки побудувавши свою незалежну національну державу.

Наші найвищі ідейні гасла – «Воля народам! Воля людині!»

● **Ось хто такі ми, бандерівці, та за що ми боремося**

Колись на насмішки царських вислужників, що ніби «гайдамаки – не воїны, разбойники, воры, пята в нашей истории», – великий Шевченко відповів: «Брешеш людоморе! За святую правду, волю розбийник не стане! Не розкує закований у ваші кайдани народ темний; не заріже лукавого сина; не розірве живе серце за свою Україну» (Холодний Яр). Ці слова Великого Пророка України хай будуть і сьогоднішньою нашою відповіддю усім тим, хто обдурені большевицькою пропагандою, ще й сьогодні дивляться на нас, як на «бандитів». Сьогодні вже і пропаганди не треба, діла говорять краще, ніж слова.

Тут уперше в історії усталізованого СРСР (читаймо: СРСР) кількадесят тисяч українських патріотів – синів працюючого народу українського поклалися радше згинуті, ніж покійно терпіти большевицькі знущання, ніж погодитися із злочинною з національного і соціального погляду політикою большевицьких бандитів.

Ми, бандерівці, боремося і вмираємо з думкою про майбутню волю і щасливе життя українського народу, з думкою про майбутню волю і щасливе життя усіх советських народів!

Ми щиро співчуваємо всім тим советським матерям і батькам, ні в чому невинні сини яких, опинившись на фронті боротьби проти нас проти власної волі, впали у боротьбі з нами. В тому винувате МВД. Воно гнало їх проти нас силою. Вони – жертви емведівського терору.

Українці із східних областей! Ми, українські революціонери і повстанці, – борці за волю і незалежність України, кличемо Вас: ширше включайтеся у визвольну революційну боротьбу проти большевицького ярма! Боротьба за волю і незалежність українського народу – священний обов'язок кожного сина України!²

¹ Мовознавство вивчає ... й людську мову взагалі. Мова не доступна лінгвістові для прямого спостереження; безпосередньо спостережні лише факти мовлення, або мовні явища, тобто мовленнєві акти носіїв живої мови разом з їхніми результатами (текстами).

¹ Петро Полтава. Хто такі бандерівці та за що вони борються. Видання друге. – 1994. – Дрогобич. – „Відродження”. – 64 с. (Перше Видання Організації Українських Націоналістів. – Київ. – 1950. – Львів. Правопис статті залишено без змін).

² З Декларації Проводу ОУН

РЕМАРКА 1: „БАНДЕРІВЦІ” І СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

*Історія – вчителька життя!
Historia magistra vitae est.
На то вона і історія!*

„Бандерівці” вже тоді, коли точилася боротьба, де вони самі вбивали і де над ними чинили розправу, розуміли Хто і Чому це робить. І висловлювали шире співчуття родинам загиблих! Саме в той момент вони знайшли і час, і сили для вибачень, коли самі переживали, за їх свідченням, ось так: „Усю Західню Україну большевицькі бандити **перемінили в одну жахливу м’ясорубку**. Немає тут сьогодні хати, де б ці душоуби когось не вбили, не заарештували, не вивезли на Сибір, немає ні лісу, ні гайку, де не виділи б розриті повстанські могили, немає села, де не було б спалених, зруйнованих господарств, немає родини, де мати не оплакувала б замордованого сина, дочка – замордованої матері, маленька дитина – вивезених на Сибір батьків. **І за що це море горя, за що це море крові і сліз? За те тільки, що український народ любить Україну – свою Батьківщину, за те тільки, що український народ, як і кожний інший народ у світі, хоче жити вільним, незалежним життям.**”¹

А як сучасні українці ставляться до бандерівців та оцінюють їх визвольну діяльність? На це питання наведемо далі узагальнені відповіді:

- Ваші сім’ї постраждали. Так! А скільки Вами знедоланих сімей: скільки жавів почули від „східняків”, коли їх та їхні родини в спину розстрілювались „західняками”.
- А чому кияни чинили опір, коли на початку розбудови держави було запропоновано воякам УПА пройти переможною ходою площею Перемоги? Кияни не допустили цього дійства, бо вважали це зрадою своїх дідів і батьків!
- А чому на прохання В. Ющенко на 9 Травня ветерани Радянської Армії не подали руки воякам УПА? **Як би хто з нас до них не ставився сьогодні, ще тоді, у своєму зверненні до „совєтських” людей, їхніх співгромадян, вони являли собою зразки духовного ставлення до іншого. Тож і заслуговують і на наше розуміння їх, а, мабуть, і прощення.**

РЕМАРКА 2: ДУХОВНЕ ЗРОСТАННЯ НІМЕЦЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: КРАСНОМОВНИЙ ФАКТ

Пригадую, як на початку 1984 р. мене, хоча на той час була наймолодшою серед найдосвідченіших методистів, але як переможця соціалістичного змагання ЦІУВ МО УРСР направляють у Німеччину (тоді – НДР) для обміну досвідом методичної роботи в республіці. По Магдебурзькому округу протягом 2-х тижнів нас супроводжував німецький колега. Розмова за розмовою і наприкінці 1-го тижня нашого перебування в Німеччині несподівано для мене він (високий, в доброму тілі чоловік) падає на коліна й зі слезами на очах став вибачатися переді мною і перекопувати, що його рідні, ні дід, ні батько, не вбивали моїх. (Перед цим я розповіла про свого батька, інваліда ВВв, який через рани війни передчасно залишив цей світ у свої 56, а був так потрібен нам тут, на землі). Потім я згадувала цей випадок, коли роздумувала над результатами виховання, його ефективністю. Тут слід добрі слова сказати як на адресу уряду тодішньої НДР, так і самого німецького суспільства. Вони змогли переоцінити фашистський досвід свого старшого покоління, простити їх та просити вибачення у всіх, хто потерпів від нацизму у часи 2-ої світової війни.

Всьому світу відома їх програма з матеріальної компенсації аустербайтерів - німці змогли піднятися над собою, тож і виросли – нагородою. Тож їм і шана людська!

Порозуміємося – нагородою кожному як з того боку, так і іншого, стане підняття над собою, власний духовний розвиток! Хіба ми не варті цього?

чень”, проявами деструктивних емоцій – ненависті, гніву, а також протестних настроїв і дій тощо.

2. Усі відібрані нами дискурси, зазначені у п.1.1 – 1.3, ми вважали експериментальними фактами, для аналізу яких нами був застосований компаративістичний підхід.

Саме компаративний аналіз усіх підібраних нами експериментальних фактів (з ними читач може ознайомитися за матеріалами врізів на С. 22 – 30), надає можливість самим зрозуміти причини виникнення неприйняття українцями як подій у 40-і, так і сучасних подій періоду 90-х років, зокрема періоду 2014 – 2015 рр. XXI сторіччя.

Звертаю Вашу увагу, шановний читачу, на матеріал врізу на С.26, де йдеться про важкий, кривавий досвід національно-визвольної боротьби у 40-і з комуністичним режимом за Україну, дискурс якого став частиною експериментального дослідження. Цей дискурс разом з оповідями сучасних мешканців Донбасу (2014 – 2015 рр.) продемонстрував симетричність як самих подій (у 40-і та у 2014 – 2015 рр.), так і психологічних станів, які супроводжували українців і в ранній, і в пізніший періоди, а також і прислужився встановленню причин та природи виникнення як протестних настроїв, так і таких самих дій – спротиву/протесту.

Психологічною природою причин спротиву виявився захист своєї ідентичності натомість комплексу меншовартості, який формувався через вимоги, котрі зачіпали сутнісні ознаки

власної національної ідентичності.

Тож є всі підстави зазначити, що причиною розколу, встановлення якої ми поставили собі за мету, якраз і є захист своєї ідентичності натомість комплексу меншовартості, який виникав/формувався у критичній/новій/неочікуваній ситуації через об’єктивні обставини, як-от, наприклад, – зміна державного устрою. Новий державний устрій вимагав від громадян виконання нових державних законів, зокрема мовного, а людина психологічно виявляла абсолютну неготовність „відповідати вимогам”, що і штовхало її до учинення спротиву, ставати, як говорять сучасні політики, „протестним електоратом”. Слід зазначити, що окреслена ситуація має „інший бік медалі” – психологічний, з точки зору якого, вочевидь, наявне нехтування всіма класичними психологічними законами, які визначають природу, умови, фактори розвитку людини. Проявилася нова ситуація „Державні закони – психологічні закони”, яка може стати предметом окремого дослідження. Закономірно, якщо порушується між ними відповідність, з’являються підстави для виникнення протестних настроїв. Не є метою дослідження, тож і нема потреби тут, у статті, говорити про тух, хто винен, чия була і є за це відповідальність. Зверну лише Вашу увагу, дорогий Колего, на одну деталь, яка дуже важлива для об’єктивних висновків. У 40-і боротьба точилася з недемократичним, авторитарним, антигуманним комуністичним режимом,

СХІДНА УКРАЇНА: зворотна сторона тієї ж медалі

З чого починали, до того і прийшли

Звернемо увагу, дорогий мій читачу, на сьогоднішній Донбасу. „Західна Україна як жахлива м’ясорубка” (див. С. 26) дуже нагадує події на Донбасі, варто лише прибрати 2 слова „большевицькі бандити” і замість цього написати тих, хто і зараз продовжує чинити з людьми ці звірства. *Лише огидніше це виглядає сьогодні у моральному плані: торгівля людьми, яких піддають фізичним тортурам, “віджимають” рухоме й нерухоме майно.* Ситуація „Західна Україна як жахлива м’ясорубка” рівнодійна сьогоднішній – „Східна Україна: зворотна сторона тієї ж медалі”. Відстань між ними понад 70 років. А у реальності – моря крові, зла, полуправди чи то відвертої брехні, а головне – смертей наших співвітчизників з обидва боки. І це треба нарешті усвідомити, щоб подолати цю страшну відстань.

Російська ситуація – найдоштіша, байдужих не залишає: одні мають наміри мати її за союзника і навіть жити в цій країні, тоді як інші – на дух її не переносять і з Росією пов’язують всі біди, які заподіяні були СРСР. Полярні ситуації, полярні відчуття.

Тож які б не велися зараз та й надалі цілеспрямовані кампанії за виправдання цієї антигуманної ситуації на сході країни, які б не робилися спроби опоетизувати її для майбутнього України, для українського народу вона має надзвичайно вагомe значення – а саме, хірургічним скальпелем “вирізати з тіла” оту глибинну проблему, яка вибухнула, пропустити кризь себе, треба прозрівати, дорослішати, мужніти, а отже, розуміти причини та усвідомлювати шляхи виходу з неї. Проте є й такі, хто продовжує холоднокровно вирішувати свої власні бізнесові проблеми, збагачуватися за рахунок незможних громадян. І це справді цинічно. І все це коїться у той період, коли українське суспільство втрачає найдорожче – своїх громадян. А життя людини – це найдорожче у світі.

Невирішена нами мовна проблема: її наслідки

У першу чергу маю зазначити, що наявність цієї невирішеної нами проблеми стало виправдальним фактором для військової агресії Росії, яка, для мешканців сходу країни виступає немов у ролі захисника і благодійника, з їхньою так званою “гуманітарною допомогою”. Уявіть лише, колеги, що мовна проблема, про яку йдеться на С.23-24, завчасно вирішена нами, в країні відсутня будь-яка дискримінація, зокрема і мовна, тож у такий спосіб і позбавили б Росію виправданого мотиву, хай би тоді і подумала б вона, як світовій громадськості пояснити свою агресію проти України. Повірте: так легко, як зараз (бо ми самі їй дуже допомогли), і так пристойно агресор не виглядав би: не було б чим крити імперіалістичні засікання.

Нема підстав не вірити інформації, якою переповнено Інтернет – відео, фото, розповіді і факти, наведені учасниками, очевидцями, потерпілими, пораненими, які підтверджуються та доповнюються телефонними та електронними повідомленнями колег з різних куточків країни, зокрема і зі сходу. Інформації багато, хоча часом вона і протилежна, і тому ми маємо нагоду обґрунтовано викривати існуючу проблему глибокого розшарування українського суспільства, яка потребує подальшого вдумливого аналітичного опрацювання. І не помічати таке надалі – бо це те саме, якщо в дитячій грі закрити долонями очі і сказати, що нас немає, ми сховалися, нас не видно. Гадаю, що нам зараз не до дитячих забавок.

МОЗАЇЧНА КАРТИНА: вибір – за українським народом

*„Грішні діти – діти не чужі,
Отче наш, почуй їх щирий глас,
Боже, Україну збережи,
Господи, помилуй нас”.*

Спробую далі створити для Вас, шановний читачу, мозаїчну картину, яка має допомогти усвідомити ту головну проблему, яка до сьогодні вже мала б бути вирішеною. Вже в українську добу можна було почути як з острахом і болем дончани, які тоді були на Західній Україні, згадували, що робили бандерівці у воєнні часи. Тоді як хмельничани, львів'яни свідчили не на користь Радянській армії.

Уявіть, що вже чують, а ще скільки почують про те, що сьогодні нащадки борців за свободу українців, послідовники бандерівців, робили за оці 2-роки „гібридної” війни на луганських землях, як ставилися до мирних громадян! Інтернет-простір кричав цими фактами, але ж ті, хто при владі й має приймати відповідні рішення, не чули і не чують, не бачать і не хочуть. Думаю, це тому, що не знають, що саме слід робити, щоб зупинити це. На освіту, науку уваги не звертають: не бачать в них того потенціалу, який останні іманентно в собі мають, їх роль залишається не з'ясованою.

Можна було б (більш того, і хотілося б!) не повірити таким фактам, але, на жаль, такі дії можливі з боку борців за незалежність, бо маю беззаперечний факт, коли галичанин публічно в грудні 2013 року на моє запитання „Коли ж Україна стане високорозвинутою державою і що для цього треба?”, – миттєво, а для мене неочікувано, відповів: „Коли повиздыхають всі луганчани і дончани!” Наведу декілька прикладів зі сходу і заходу без коментарів:

- У гардеробі театру, куди я звернулася з проханням подати мої речі, у відповідь почула: „Такое нормальное лицо (речь шла о моем лице!), ожидаешь услышать русскую речь, а тут вдруг – украинская!”... На моє шире здивування – „А що, хіба нормальні обличчя та українська вимова несумісні?!” – отримала таке ж шире пояснення: ми порозумілися, а я гілше відчула існуючу проблему між російськомовним і україномовним населенням країни. Мова – лише виразник, проявитель проблеми, остання – в іншому, більш глибокому.
- В одній зі шкіл, де педагогічним колективом ведеться вдумлива робота з проблеми національно-патріотичного виховання, директор у своєму виступі перед вчителями, батьківською і учнівською громадами та директорами з різних регіонів країни, пригадує те, що сказано її бабцею (родина якої – одна з тих, що постраждала від Радянської армії під час війни, про які йдеться в Декларції Проводу ОУН – див. у цій статті на С. 26) перед смертю: „Дитино, ніколи не розмовляй мовою своїх катів”.
- Сьогодні на сході людей з українською символікою в руках, чи то на речах, одязі, називають „бандерівками”, а вони відхрещуються, говорять: „Ні, ніякі ми не бандерівки!” Для сьогоденшнього повсякденного лексикону українців звичними стали слова: фашисти, нацисти, київська хунта, зрадники, сепаратисти. І разом з тим під ▶

а у 90-і спротив виник у громадян демократичної, вільної, незалежної, гуманної держави?! (Див. вріз на С.23, 27).

Отже, підкреслимо головний висновок, отриманий нами експериментальним шляхом: **причиною розколу сучасної доби не є особливості мислення українців, як зазначалося вченими [13, С. 423], а є психологічний стан, який спровокований ситуацією „відповідності-невідповідності”, та стає поштовхом до реакції захисту своєї ідентичності.**

До виняткових дослідних результатів відносимо і встановлення нами факту однаковості психологічної природи причин спротиву українців в ситуаціях, які розділені значним терміном дії, відстань між якими у 70 років, дії симетрично відбувалися у минулому сторіччі та у наші часи. Хоча і уклад державний змінився, і світ навколо став глобалізованим, і ми, здавалося, стали іншими, а психологічна природа людська – такою і залишилася. Останнє є закономірним фактом, тож маємо наголосити, що його наявність лише підтверджує достовірність отриманих результатів.

Отже, для українця виявилося значущим боронити **свою ідентичність. А що ж являє собою „українська ідентичність”?**

Поділюся далі своїми міркуваннями.

Під час масових освітніх заходів я звернула увагу на однаковість реакцій, якщо питання стосується української мови: бо в аудиторії відразу стає гаряче – тут і палкі дискусії і емоційність, яка просто зашкалює. очі світяться, щічки червоніють, стільки

емоцій... В цій статті ми вже підняли статус/значущість звичайних людських оповідей, і тим самим підтвердили думку, що саме люди творять історію. А зараз, вкотре, маємо утвердити „емоції”¹ в якості критеріального, діагностичного показника для вияву людських пріоритетів. Тож, знову ж таки, ретроспективний компаративний аналіз людських проявів (мімічних, пантомімічних, мовних, емоційних) допоміг збагнути пріоритетність „емоцій”, натомість „раціо” – на другому плані.

Реакції, які вище зазначено, наочно демонструють першість емоцій, тоді як раціо відходить на інший план. А це ознака кордоцентричності: українська нація і думає серцем. На думку В.Г. Кременя, кордоцентризм – це „розуміння дійсності не стільки мисленням („головою”), скільки „серцем” – емоціями, почуттями...” душею” [14, С. 418]. В унісон сказаному Я.С. Гнатюк зазначає: „Власне... характерну для українського кордоцентризму перевагу серця над розумом варто інтерпретувати як перевагу свободи над необхідністю” [12, С. 169].

Тож „українську ідентичність” адекватно презентує „кордоцентричність” як їх особливість, що в однаковій мірі притаманна як українцям, котрі живуть на сході країни, так і українцям заходу. Українська ідентичність – не є гомогенною, безліч різновидів має, кількість яких обумовлено Законом про мови, в його частині „меншини” (але про це детально ми поговоримо в наступних статтях).

¹ Уперше в зазначеній якості вони використані мною в дисертаційному дослідженні [11, С. 157].

час групового спілкування усталені привітання перемежуються зі звичними для більшості з нас „кричалочками”: „Слава Україні!”, „Героям – слава!”, „Герої не вмирають!” І всі поодиночі і разом мріють і моляться про спокій і мир та бажають їх усім!

РЕМАРКА 1. Наведені факти мають бути усіма нами – ученими, освітянами тощо – глибоко осмислені, ми маємо зрозуміти їх генетичну, генеалогічну та психологічну природу, щоб потім педагоги знали, як з цим працювати, змогли вибудувати будь-які освітньо-виховні технології, зокрема і національно-патріотичного виховання.

Уявімо: а якби була попередня просвітницька робота проведена щодо „бандерівців, їхньої ролі та тої ситуації, в якій вони мусли жити” на кшталт вище описаного на С. 25-26, то чи „відхрещувалася” б жінка, що її так назвали. Шкода, якби знали, то за честь мали б їх лайливо „бандерівцями”. Вочевидь чієї роботи не вистачає в державі, хоча остання її не шанує та й не усвідомлює таку її значущість!

РЕМАРКА 2. Додам ще один коментар стосовно наведеного вислову щодо заперечення розмовляти мовою своїх катів. Чи мала бабця право так сказати? – Так, мала, бо пережила те, про що йдеться на С. 26. А вчитель української школи, як осередка держави, „якою остання і стоїть” (перефраз з І. Франка), чи міг він так говорити до різновікової аудиторії?

– Ні!

– Чому?

– Відразу хочеться з’ясувати, кого мають на увазі під катями: німців/нацистів, МВД/НКВС, яке визнали винним бандерівці, чи кого. З боєм в серці подумала про „єдину країну”, про спільне наше майбутнє, на чому його будувати?

Добре було б, щоб ця розмова вчителя нікому не запала до душі, щоб заперечення не стало людською установкою, щоб не було інфікованих „упередженням”, у першу чергу, до російськомовних українців, а вже потім – до культури російської, студії якої наявні у більшості високорозвинених країн: іноземці вивчають Толстого, Достоєвського й ін. Фактично, такі заяви слід кваліфікувати як професійний злочин!

РЕМАРКА 3.

Психологи кажуть, якщо не вирішити вчасно і остаточно основну проблему, то вона постійно тебе наздоганятиме! Самі реалії українські дають запит науковцям щодо проведення генеалогічного дослідження з проблеми мови як виразника нації заради встановлення істини, якої потребують всі громадяни України та всі ті, хто бачить Україну реальним рівноправним і цікавим партнером.

Про це слід говорити відверто, як воно є, бо про це свідчать і ситуації, учасницею яких я стала, і з якими ви мали тут можливість ознайомитися.

Ось ми і підійшли до самого тонкого місця – український народ, на жаль, не є єдиним. З одного боку, це має переваги, бо надає додаткові можливості до взаємозбагачення через відмінності у культурах для розумних високо розвинених суспільств. Поки що ми маємо безліч важких проблем.

СЬОГОДЕННЯ ВИМАГАЄ ІНШИХ ПІДХОДІВ

Едвард Ваді Саїд
(1.11.1935 — 25.09.2003)
— американський літературний критик палестинського походження. Основоположник постколоніальної теорії. Професор англійської літератури й компаративістики в Колумбійському університеті, президент Асоціації сучасних мов.

*Чужого навчаємось,
свого не цураємось!*

Перефраз з Т.Шевченка

● **Ідея повної незалежності** — це націоналістична вигадка, створена переважно тими, кого **Фанон** називає „націоналістичною буржуазією“. Вона, своєю чергою, часто керує новими країнами, встановлюючи там бездушну експлуатаційну тиранію, схожу на тиранію колишніх панів.

● Ми живемо в одному глобальному середовищі ... будь-хто свідомий цієї цілісності занепокоїться тим, що *егоїстичні й вузькі інтереси* — **патріотизм, шовінізм та етнічна, релігійна й расова ненависть** — можуть насправді призводити до масової деструктивності.

Світ уже просто не може собі цього дозволити.

● Дивно, що ці доволі **наївні думки й учинки** досі беззастережно й некрітично приймаються, **переважають у системі освіти та знову й знову повторюються у вихованні наступних поколінь**. Усіх нас учать шанувати свою **націю** й захоплюватися своїми традиціями, непохитно боронити її інтереси, **не зважаючи**

на інші суспільства. Новий і, на мою думку, страхотливий **трайбалізм** подрібнює суспільства, роз'єднує народи, сприяє жадібності, кривавим конфліктам та банальним утвердженням меншинної чи групової окремішності. Замало часу присвячено навіть не «вивченню інших культур» (який безглуздо розпливчастий вислів), а вивченню мапи взаємодій, дійсного й переважно ефективного щоденного та навіть щохвилинного руху між державами, суспільствами, групами й ідентичностями.

Світ замалий і занадто взаємозалежний, щоби пасивно за всім цим спостерігати.

● Спробую сформулювати альтернативу і політиці **обвинувачення**, і ще деструктивнішої **політиці конфронтації та ворожнечі**. Так може виникнути цікавіший спосіб секулярного тлумачення, загалом вартісніший, ніж за судження минулого, оплакування його завершення, ніж іще безперспективніша ... ворожнеча між західними й незахідними культурами, яка спричиняє кризи.

Світ замалий і занадто взаємозалежний, щоби пасивно за всім цим спостерігати.

Саїд інтерпретує класичну працю **Франца Фанона** «Злидарі землі цієї» (назва повторює перші слова «Інтернаціоналу»). Українською фанонову книжку досі не перекладено, і після читання Саїда з'являються певні міркування, чому саме. Одна з ключових тез праці: «**Доки національна свідомість у момент свого успіху не буде якимось чином перетворена на соціальну свідомість, майбутнє нестиме не визволення, а поширення імперіалізму**». Панування й боротьбу народів Фанон розуміє як гегелівську діалектичну триаду: теза імперіалізму й антитеза націоналізму повинні, зрештою, поступитися синтезові — соціальному визволенню. **Країна, звільнена від чужої влади, досягне успіху, лише розумно використавши колишній досвід і спрямувавши його на справжні соціальні потреби, замість національних, які стають менш актуальними.** [15]

ВИСНОВКИ

1. Створено єдину платформу щодо перспектив співжиття громадян України в єдиній країні. Незважаючи на те, що наші співвітчизники дуже відрізняються і за своєю культурою, і за своїми поглядами, настроями, чи то ставленням до тих чи інших проблем, які між іншим мають різне підґрунтя, їх багато що об'єднує. Це і устримління, і надія, навіть відчуття щастя. *А ось горя, як то кажуть, чужого не буває... Бо матері за своїми синами платять однаково: і на сході, і на заході. І про безпеку своїх дітей дбають однаково! І прагнуть миру - одного на всіх.*

Цією статтею **уперше оповіщено** про розробку нової концепції української ідентичності, окреслюються її обрії та виокремлено її характерну ознаку — **кордоцентричність**.

У доробку фактично обґрунтовано **органічний, єдиний, спільний, незводимий стрижень як основи співжиття українців** російськомовних і україномовних в єдиній країні — **їх кордоцентричність**.

На кордоцентричність, заявлену як особливість української ідентичності, покладаю велику надію, бо саме вона спонукатиме громадян України до створення **„єдиної країни“**.

У статті справедливо зазначається, що синтезована модель української ідентичності — це додаткові можливості до духовного взаємозбагачення українців — як зі сходу, так і заходу — через відмінності у культурах, бо усі ми є громадянами України. Такими перевагами користуються ви-

соко розвинені суспільства. Маємо і ми такими стати та користуватися тим, що маємо! І це запорука нашої перемоги, нашого успіху у майбутньому.

Тож, нарешті, і ми спромоглися зрозуміти „ЩО”, а саме, що є найголовніше, і що не менш важливе, а також „ХТО”, – хто має це все зробити. **І відповідь наша – це Українська Наука та Освіта. Ось в цьому їх роль, їх пріоритетність, виняткова значущість.**

2. Уперше в науково-практичному дослідженні встановлено причину природи українського „розколу”. Психологічно природою причин спротиву виявився захист своєї ідентичності натомість комплексу меншовартості, який формувався через вимоги, які зачіпали сутнісні ознаки власної національної ідентичності.

Такі результати будуть мати позитивні наслідки як для суспільства в цілому, так і зокрема для виховально-освітнього простору країни.

Отже, наша розвідка і про те, як мовна проблема допомогла зрозуміти причини розколу в українському суспільстві, а посприяло цьому наукове дослідження.

3. Ми також запропонували подивитися на ті засади, засадничі положення, на основі яких ми вибудовуємо сучасний виховально-освітній процес, всю нашу педагогічну діяльність.

Важливим видається, наскільки вони адекватні задачам нашого з вами життя у глобалізованому світі. І, якщо „ні”, то на що саме, у першу чергу, слід звернути увагу, щоб змінити те, що не відповідає актуальному

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виговська О. І. Прагнемо загальнонаціональної консолідації? Надаймо ОСВІТІ «точки опори»! / О. І. Виговська // Ситуаційні чинники особистісного та суспільного розвитку: тези доповідей, виступів і пропозицій учасників II-го круглого столу, м. Київ, 28 квітня 2015 р. – С. 19-21. – Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_24.htm.
2. Духовність народу і українська школа: фактори творення духовності. Круглий стіл / укладач О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 1. – С. 4-29.
3. Розбудовуємо українську школу в російськомовному середовищі: виховання патріотів / укладач О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 5. – С. 65.
4. Громадянське суспільство починається зі школи: правило без винятку / укладач О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 6. – С. 8.
5. Виговська О. "Демократія" по-шведськи / О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 6. – С. 72.
6. Освітнянські керівники у помаранчевій революції: від школи до МОНУ. Штрихи до колективного портрета / укладач О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 3. – С. 12.
7. Школа майбутнього: якою їй бути? [Круглий стіл] / укладач О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 18.
8. Виговська О. Реалії сьогодення - прогноз на майбутнє / О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 29.
9. Звернення педагогів-миротворців до Президента України / автор О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 5. – С. 126.
10. "Учителем школа стоїть... та її директором: спонукальна роль освіти у відродженні нації" [Круглий стіл] / укладач О. Виговська // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 3. – С. 94.
11. Выговская О.И. Творческая педагогическая деятельность в целостном учебно-воспитательном процессе: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01/Укр. пед. ун-т им. М.П. Драгоманова / О.И. Выговская. – К., 1995. – 203 с.
12. Гнатюк Я.С. Український кордоцентризм у конфлікті міфологій: Монографія / Гнатюк Я.С. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2010. – 184 с.
13. Кремень В. Україна: проблеми самоорганізації, в 2 т. / Кремень В., Табачник Д., Ткаченко В. – К.: Промінь, 2003. – Т. 2. Десятиріччя суспільної трансформації. – С. 423.
14. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / пер. з нім. В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
15. Саїд Е. Орієнталізм / Едвард В. Саїд / – К.: Основи, 2001. – 511 с.
16. Хобзей П. Чи стане освіта справою усього суспільства / П. Хобзей // Вісник програм шкільних обмінів. – 2004. – № 19. – С. 4-6.
17. Філіпчук Г.Г. До консолідації українського суспільства / Г. Філіпчук // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 4. – С. 12.

Ольга Выговская

Методологическая ревизия концептуальных основ воспитательно-образовательного пространства

Современные украинские реалии стали вызовом для общества. Появились необычные понятия: сепаратизм, анексия, война, оккупация. Актуализированы следующие: патриотизм, национализм, независимость, национальная идентичность и др. В статье автор делится своими размышлениями о необходимости семантических изменений указанных понятий.

Статья раскрывает ряд актуальных, "кричащих" проблем, для решения которых автором проведено независимое исследование, результаты которого представлены в статье.

Современный уровень украинского общества – это и вызов для научной и образовательной сфер, на которые возлагается ответственность за решение актуальных проблем: старых и новых.

Признаком современности стало угрожающее извержение сепаратистского и шовинистического дискурса. Представителями сферы образования осмысливаются их проявления и ищутся ответы на актуальные для украинцев вопросы.

Компаративный подход, использованный автором, результаты проведенного им эксперимента, его обращение к аналитическим научным исследованиям мировой практики поспособствовали разработке научно обоснованных предложений концептуальных основ воспитательно-образовательного пространства.

Ключевые слова: единая страна, повествование как метод и способ понимания жизни; компаративный подход, взаимозависимость культур, национализм, сепаратизм, патриотизм, язык как показатель нации, украинская идентичность: ее составляющие; кордоцентричная нация.

Olga Vygovska

Methodological Audit of the Conceptual Background of Educational Space

Today's Ukrainian realities create challenge for the civil society. New unusual concepts of separatism, annexation, war, occupation etc. appeared. The notions of patriotism, nationalism, independence, national identity etc. are highlighted. Author's ideas concerning the needs for change of these semantic concepts are expressed in the article.

A range of "urgent" problems is revealed in the author's unbiased study and its results are represented as well.

Current state of Ukrainian society development is challenging for the scientific and educational spheres, which bear responsibility for solving its most acute problems both old and new ones.

Impending eruption of separatist and chauvinist discourse are the attributes of our era. Educators conceptualize their manifestations and are in search for answering challenging Ukrainian issues.

Comparative approach used by the author, results of the experiment, author's appeal to international analytical scientific studies contributed to developing scientifically verified proposals for fostering conceptual background of the educational space.

Key Words: a single country, split, narrative as a method of understanding and way of life; comparative approach, the interdependence of cultural terrains, nationalism, separatism, patriotism, language as the key to the nation, Ukrainian identity: its components; the role of social and humanitarian intellectuals, scientists and teachers.

моменту – такі підказки у статті також є!

4. Результати – добрі, але час плине, і *попереду у нас велика науково-організаційна робота.*

Наостанок зауважу, що у нашій країні склалася доволі дивна ситуація стосовно науки, точніше у взаєминах „влада-наука“. Результатами цього дослідження актуалізовано роль НАУКИ в Україні, тож з боку Уряду уможливлено лише одну стратегію – підтримку національної науки, як найпріоритетнішої галузі країни.

Шановні колеги-науковці!

Маємо солідну наукову базу, чисельну армію науковців, потенціал яких треба спрямовувати на вирішення цих нагальних проблем. Сьогодні, як ніколи, затребувані наука, вчені – бо українському суспільству потрібні ці знання про себе.

Погодьтеся, що вчений біля стін/парканів урядових структур – це нонсенс!

Його знання, праця, досвід покликані для того, щоб мобілізуватися й дати відповіді суспільству на конче важливі/необхідні питання, а саме – забезпечити своїми ідеями, своїми науковими працями новий поштовх, новий приплив сил для порозуміння, добра, злагоди для усього українського народу.

Суспільство, яке прагне власного розвитку, розуміє, що за Наукою та Освітою – його майбутнє!

Ось тоді і Європа завітає до нас, як було колись, за часів розквіту Києво-Могилянської Академії, коли українська освіта і наука формували інтелект сусідніх держав... – Європа тоді заглядала у вікна наших навчальних закладів [17].